

Judikatūras krājums

TIESAS ATZINUMS 1/13 (virspalāta)
2014. gada 14. oktobrī

Atzinums, kas sniegts saskaņā ar LESD 218. panta 11. punktu — Konvencija par starptautiskās bērnu nolaupīšanas civiltiesiskajiem aspektiem — Trešo valstu pievienošanās — Regula (EK) Nr. 2201/2003 — Kopienas ekskluzīvā ārējā kompetence — Apdraudējuma risks Savienības tiesību normu vienveidīgai un saskaņotai piemērošanai un ar tām izveidotās sistēmas pienācīgai darbībai

Atzinuma procedūra 1/13

par Eiropas Savienības Komisijas 2013. gada 21. jūnijā Tiesā iesniegto lūgumu sniegt atzinumu saskaņā ar LESD 218. panta 11. punktu.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], priekšsēdētāja vietnieks K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], palātu priekšsēdētāji A. Tizzano [*A. Tizzano*], R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], M. Ilešičs [*M. Ilešič*] un Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], tiesneši A. Ross [*A. Rosas*], J. Malenovskis [*J. Malenovský*] (referents), A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], M. Safjans [*M. Saffjan*], D. Švābi [*D. Šváby*], M. Bergere [*M. Berger*] un A. Prehala [*A. Prechal*],

ģenerālvokāts: N. Jēskinens [*N. Jääskinen*],

sekretārs M. A. Godisārs [*M.-A. Gaudissart*], nodaļas vadītājs,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2014. gada 1. aprīļa tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- Eiropas Komisijas vārdā – *F. Castillo de la Torre* un *A.-M. Rouchaud-Joët*, pārstāvji,
- Beļģijas valdības vārdā – *C. Pochet*, kā arī *J.-C. Halleux* un *T. Materne* pārstāvji,
- Čehijas Republikas valdības vārdā – *M. Smolek* un *E. Ruffer*, pārstāvji,
- Dānijas valdības vārdā – *C. Thorning*, pārstāvis,
- Vācijas valdības vārdā – *T. Henze* un *J. Kemper*, pārstāvji,
- Igaunijas valdības vārdā – *K. Kraavi-Käerdi*, pārstāve,
- Īrijas valdības vārdā – *T. Joyce* un *E. McPhillips*, pārstāvji,
- Grieķijas valdības vārdā – *T. Papadopoulou*, pārstāve,
- Spānijas valdības vārdā – *M. Sampol Pucurull* un *N. Díaz Abad*, pārstāvji,

3. 3.Saskaņā ar šīs konvencijas 1. pantu:“Minētās Konvencijas mērķi ir –
- a) a) nodrošināt bērnu, kuri nelikumīgi aizvesti uz vai aizturēti kādā no Līgumslēdzējam Pusēm, ātru atgriešanos; [un]
 - b) b) nodrošināt to, ka tiesības uz aizbildnību [aizgādības tiesības] un apmeklēšanu [saskarsmes tiesības] saskaņā ar vienas Līgumslēdzējas Puses likumiem tiek respektētas arī citās Līgumslēdzējās Pusēs.”
4. 4.Šīs konvencijas 3. pantā ir noteikts:“Bērna aizvešana vai aizturēšana tiek uzskatīta par nelikumīgu, ja –
- a) a) saskaņā ar tās valsts likumdošanu, kurā bērns pastāvīgi dzīvoja tieši pirms aizvešanas vai aizturēšanas, tas ir personas, institūcijas vai kādas citas iestādes, vienas pašas vai kopīgi, tiesību uz aizbildnību [aizgādības tiesību] pārkāpums; [un]
 - b) b) aizvešanas vai aizturēšanas brīdī persona, institūcija vai kāda cita iestāde, viena pati vai kopīgi, šīs tiesības faktiski realizēja vai būtu realizējusi, ja to nekavētu aizvešana vai aizturēšana.
- [..]”
5. 5.Hāgas 1980. gada konvencijas II nodaļa ir par centrālajām iestādēm. Saskaņā ar šajā II nodaļā esošo 6. pantu katrai šīs konvencijas līgumslēdzējai pusei (turpmāk tekstā – “Līgumslēdzēja valsts”) ir jānozīmē viena centrālā iestāde, kas veic pienākumus, kuri saskaņā ar Konvenciju jāpilda šādām iestādēm. Saskaņā ar tās 7. pantu centrālajām iestādēm ir jāveic savstarpēja sadarbība, kā arī jāveicina sadarbība attiecīgo valstu kompetento iestāžu starpā. Tostarp tām ir jāveic visi atbilstošie pasākumi, lai noskaidrotu nelikumīgi aizvestā vai aizturētā bērna atrašanās vietu citā valstī, kas nav viņa pastāvīgā dzīvesvieta (turpmāk tekstā – “nelikumīgi aizvests bērns”), un lai nodrošinātu bērna brīvprātīgu atgriešanos vai rastu jautājuma miermīlīgu atrisinājumu. Tām ir arī jāpieņem vai jāveic pagaidu pasākumi, lai novērstu turpmākos draudus šim bērnam. Tās ievieš vai veicina tiesvedības vai administratīvā procesa uzsākšanu, lai panāktu bērna atgriešanos, un, kad nepieciešams, veic atbilstošus pasākumus, lai organizētu vai nodrošinātu saskarsmes tiesību efektīvu izmantošanu, proti, tiesības aizvest uz noteiktu laika periodu bērnu uz vietu, kas nav bērna pastāvīgā dzīvesvieta (turpmāk tekstā – “saskarsmes tiesības”). Ja nepieciešams, tās nodrošina administratīvā līmenī bērna drošu atgriešanos.
6. 6.Šīs konvencijas III nodaļā “Bērnu atgriešanās” ir ietverts 8.–20. pants.
7. 7.Šīs pašas konvencijas 8. panta pirmajā daļā ir paredzēts:
- “Jebkura persona, institūcija vai cita iestāde, kas paziņo par bērna aizvešanu vai aizturēšanu, pārkāpjot tiesības uz aizbildnību [aizgādības tiesības], var iesniegt pieteikumu palīdzības saņemšanai bērna pastāvīgās dzīvesvietas Centrālajai Iestādei vai jebkuras citas Līgumslēdzējas Puses Centrālajai Iestādei, lai nodrošinātu bērna atgriešanos.”
8. 8.Hāgas 1980. gada konvencijas 12. pants ir izteikts šādi:
- “Ja bērns ir ticis nelikumīgi aizvests vai aizturēts atbilstoši 3. pantā minētajiem noteikumiem un ja, uzsākot lietu, tās Līgumslēdzējas Puses, kurā atrodas bērns, tiesā vai administratīvajā iestādē ir pagājis mazāk nekā gads kopš nelikumīgās aizvešanas vai aizturēšanas datuma, iestādei, kurai lieta ir piekritīga, jādod rīkojums par bērna atgriešanos nekavējoties.
- Tiesai vai administratīvajai iestādei, pat ja lietas izskatīšana uzsākta pēc šī panta pirmajā daļā minētā viena gada termiņa beigām, jādod rīkojums par bērna atgriešanos, ja vien netiek pierādīts, ka bērns ir iedzīvojies jaunajā vidē.

Ja tiesai vai administratīvajai iestādei pieteikuma iesniedzējā valstī ir pamats uzskatīt, ka bērns ticis nogādāts uz citu valsti, tā var apturēt lietas izskatīšanu vai noraidīt pieprasījumu par bērna atdošanu.”

9. 9.Šīs konvencijas 13. pantā ir noteikts: “Neskatoties uz iepriekšējā panta noteikumiem, pieteikuma saņēmējas Līgumslēdzējas Puses tiesai vai administratīvajai iestādei nav pienākuma dot rīkojumu par bērna atgriešanos, ja persona, institūcija vai kāda cita iestāde, kas iebilst pret bērna atgriešanos, pierāda, ka –
- a) a) persona, institūcija vai kāda cita iestāde, kura ir uzņēmusies rūpes par bērnu, viņa aizvešanas vai aizturēšanas laikā nav izmantojusi savas tiesības uz aizbildnību [aizgādības tiesības] vai ir piekritusi aizvešanai vai aizturēšanai, vai nav iebildusi pret to; vai
 - b) b) ja pastāv nopietns risks, ka viņa vai viņas atdošana sagādās bērnam fizisku vai psiholoģisku kaitējumu vai citādi radīs neciešamu situāciju.

Tiesa vai administratīvā iestāde var atteikties dot rīkojumu par bērna atgriešanos, ja tai kļūst zināms, ka bērns iebilst pret atgriešanos un ir sasniedzis attiecīgu vecumu un brieduma pakāpi, lai spētu atbildēt par saviem uzskatiem.

Apsverot šajā pantā norādītos apstākļus, tiesām vai administratīvajām iestādēm jāņem vērā informācija, kas attiecas uz bērna sociālo stāvokli un ko sniedz bērna pastāvīgās dzīvesvietas Centrālā Iestāde vai kāda cita kompetenta iestāde.”

10. 10.Saskaņā ar šīs pašas konvencijas 16. pantu:

“Pēc paziņojuma par bērna nelikumīgu aizvešanu vai aizturēšanu 3. panta izpratnē saņemšanas Līgumslēdzēja Puses, uz kuru aizvests bērns vai kurā tas ir aizturēts, tiesām vai administratīvajām iestādēm nav jālemj par tiesībām uz aizbildnību [aizgādības tiesībām] pēc būtības, kamēr nav noteikts, ka bērns saskaņā ar šo Konvenciju neatgriezīsies, ja vien iesniegums saskaņā ar šo Konvenciju netiek iesniegts pieņemamā laikā pēc paziņojuma saņemšanas.”

11. 11.Hāgas 1980. gada konvencijas IV nodaļā “Tiesības uz apmeklēšanu [saskarsmes tiesības]” ir ietverts 21. pants. Šī 21. panta pirmajā daļā ir noteikts:

“Pieprasījumu par pasākumu veikšanu, lai organizētu vai nodrošinātu tiesības uz apmeklēšanu [saskarsmes tiesību] efektīvu realizāciju, var iesniegt Līgumslēdzēju Pušu Centrālajām Iestādēm tādā pašā kārtībā kā pieprasījumu par bērna atdošanu [atgriešanu].”

12. 12.Šīs konvencijas V nodaļā “Vispārīgie noteikumi” ir ietverti 22.–36. pants, kuros tostarp ir precizēti kopējie procesuālie noteikumi saistībā ar nelikumīgi aizvesto bērnu atgriešanos un ar saskarsmes tiesību realizācijas garantijām.

13. 13.Šīs pašas konvencijas VI nodaļā “Noslēguma noteikumi” esošajā 38. pantā ir paredzēts:

“Jebkura cita valsts var pievienoties Konvencijai.

Pievienšanās instruments deponējams Nīderlandes Karalistes Ārlietu ministrijā.

Valstī, kas pievienojas Konvencijai, tā stājas spēkā trešā kalendārā mēneša pirmajā dienā pēc pievienšanās instrumenta deponēšanas.

Pievienšanās ir spēkā tikai attiecībā starp valsti, kas ir pievienojusies Konvencijai, un tām Līgumslēdzējām Pusēm, kas ir deklarējušas, ka akceptē šo pievienošanos. Tādu deklarāciju iesniedz arī katra Dalībvalsts, kas ratificē, pieņem vai apstiprina Konvenciju pēc pievienošanās. Šī deklarācija deponējama Nīderlandes Karalistes Ārlietu ministrijā. Šī ministrija, izmantojot diplomātiskos kanālus, nosūta apliecinātas dokumentu kopijas katrai Līgumslēdzējai Pusei.

Starp valsti, kas pievienojas, un valsti, kas ir deklarējusi savu piekrišanu par tās pievienošanos, Konvencija stājas spēkā trešā kalendārā mēneša pirmajā dienā pēc deklarācijas par pievienošanos deponēšanas.”

Savienības tiesības

14. 14.Padomes 2003. gada 27. novembra Regulas (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzišanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu (OV L 338, 1. lpp.) preambulas 17. apsvērumā ir noteikts:

“Ja bērns ir nelikumīgi aizvests vai aizturēts, nekavējoties jāpanāk bērna atpakaļatdošana, un šai nolūkā piemēro [Hāgas 1980. gada konvenciju], kuru papildina šīs regulas noteikumi, jo īpaši tās 11. pants. [..]”

15. Šīs regulas 8. pantā ir noteikts: “1. Dalībvalsts tiesām ir piekritīgas lietas par vecāku atbildību par bērnu, kura pastāvīgā dzīvesvieta ir šajā dalībvalstī brīdī, kad tiesā iesniegta prasība. 2. Uz šā panta 1. punktu attiecas 9., 10. un 12. panta noteikumi.”
16. Šīs regulas 10. pantā tiek regulēta dalībvalstu tiesu jurisdikcija bērna nolaupīšanas gadījumā. Tajā ir paredzēts, ka, ja bērns ir nelikumīgi aizvests vai aizturēts, tās dalībvalsts tiesām, kurā pirms nelikumīgās aizvešanas vai aizturēšanas bija bērna pastāvīgā dzīvesvieta, saglabājas piekritība, kamēr bērns nav ieguvis pastāvīgo dzīvesvietu kādā citā dalībvalstī, ievērojot papildu nosacījumus, kas uzskaitīti a) un b) punktā.
17. Šīs pašas regulas 11. pants ir izteikts šādi: “1. Ja persona, iestāde vai cita struktūra, kam ir uzraudzības tiesības [aizgādības tiesības], piesakās kompetentajās iestādēs dalībvalstī ar nolūku saņemt spriedumu, pamatojoties uz [Hāgas 1980. gada konvenciju], lai panāktu tā bērna atpakaļatdošanu, kurš ir nelikumīgi aizvests vai aizturēts dalībvalstī, kas nav dalībvalsts, kurā bija bērna pastāvīgā dzīvesvieta tieši pirms nelikumīgās aizvešanas vai aizturēšanas, piemēro 2. līdz 8. punktu. 2. Piemērojot 1980. gada Hāgas Konvencijas 12. un 13. pantu, nodrošina to, ka bērnam tiek sniegta iespēja tikt uzklautam tiesvedībā, ja vien tas nešķiet [ne]piemēroti, ņemot vērā tā vecumu vai brieduma pakāpi. 3. Tiesa, kurā iesniegts 1. punktā minētais pieteikums par bērna atpakaļatdošanu, rīkojas paātrināti tiesas procesos attiecībā uz šo pieteikumu, izmantojot ātrākās procedūras, kas paredzētas valsts tiesību aktos.

Neskarot pirmo daļu, tiesa izdod savu spriedumu ne vēlāk kā sešas nedēļas pēc pieteikuma iesniegšanas, ja vien nepastāv ārkārtēji apstākļi, kas padara to par neiespējamu. 4. Tiesa nevar atteikt bērna atpakaļatdošanu, pamatojoties uz 1980. gada Hāgas Konvencijas 13.b pantu [13. panta b) punktu], ja ir noskaidrots, ka attiecīgi pasākumi ir veikti, lai nodrošinātu bērna aizsardzību pēc tā atpakaļatdošanas. 5. Tiesa nevar atteikt atdot bērnu atpakaļ, ja personai, kas pieprasījusi bērna atpakaļatdošanu, nav sniegta iespēja tikt uzklautam. 6. Ja tiesa izdod rīkojumu par neatdošanu atpakaļ saskaņā ar 1980. gada Hāgas Konvencijas 13. pantu, tiesai nekavējoties tieši vai ar centrālās iestādes starpniecību jānosūta tiesas rīkojuma par neatdošanu atpakaļ un saistīto dokumentu kopijas, jo īpaši tiesas sēžu stenogrammu kopijas piekritības tiesai vai centrālajai iestādei dalībvalstī, kurā bija bērna pastāvīgā dzīvesvieta tieši pirms nelikumīgās aizvešanas vai aizturēšanas, kā noteikts valsts tiesību aktos. Tiesa saņem visus minētos dokumentus viena mēneša laikā pēc dienas, kad izdots rīkojums par neatdošanu atpakaļ. 7. Ja viena no pusēm ir iesniegusi prasību tiesās dalībvalstī, kurā bija bērna pastāvīgā dzīvesvieta tieši pirms nelikumīgās aizvešanas vai aizturēšanas, tiesai vai centrālajai iestādei,

kas saņem 6. punktā minēto informāciju, jāpaziņo pusēm un jāaicina tās izdarīt iesniegumus tiesā saskaņā ar valsts tiesību aktiem trīs mēnešu laikā pēc paziņošanas dienas, lai tiesa var izskatīt jautājumu par bērna uzraudzību [aizgādību].

Neierobežojot šajā regulā ietvertos noteikumus par piekritību, tiesa slēdz lietu, ja attiecīgajā termiņā nav saņēmusi nekādus iesniegumus.⁸ Neatkarīgi no sprieduma par neatdošanu atpakaļ, kas pieņemts, ievērojot 1980. gada Hāgas Konvencijas 13. pantu, visi turpmākie spriedumi, kas pieprasa bērna atpakaļatdošanu, un ko pasludina tiesa, kurai saskaņā ar šo regulu ir piekritība, jāizpilda saskaņā ar III nodaļas 4. iedaļu, lai nodrošinātu bērna atpakaļatdošanu.”

18. 18.Saskaņā ar Regulas Nr. 2201/2003 41. panta 1. punkta pirmo daļu:

“Saskarsmes tiesības, [...] kas piešķirtas ar izpildāmo spriedumu, kurš taisīts kādā dalībvalstī, atzīst un realizē citā dalībvalstī bez nepieciešamības pēc izpildes pasludināšanas un bez iespējas pretoties sprieduma atzīšanai, ja spriedums ir apstiprināts izcelsmes dalībvalstī [...].”

19. 19.Šīs regulas 42. panta 1. punkta pirmajā daļā ir noteikts:

“Bērna atpakaļatdošanu [saskaņā ar Regulas Nr. 2201/2003 11. panta 8. punktu], ko paredz ar izpildāmo spriedumu, kurš taisīts kādā dalībvalstī, atzīst un realizē citā dalībvalstī bez nepieciešamības pēc izpildes pasludināšanas un bez iespējas pretoties sprieduma atzīšanai, ja spriedums ir apstiprināts izcelsmes dalībvalstī [...].”

20. 20.Šīs regulas IV nodaļā “Sadarbība starp centrālajām iestādēm lietās par vecāku atbildību” ir tās 53.–58. pants.

21. 21.Saskaņā ar šīs pašas regulas 55. pantu centrālās iestādes veic visus atbilstošos pasākumus, lai tostarp sniegtu informāciju un palīdzību personām, kam ir vecāku atbildība un kas prasa savā teritorijā pieņemtu lēmumu atzīšanu un izpildi, jo īpaši attiecībā uz lēmumiem par saskarsmes tiesībām un bērna atpakaļatdošanu.

22. 22.Regulas Nr. 2201/2003 57. pantā ir noteikts:“1. Jebkura persona, kurai ir vecāku atbildība, var iesniegt 55. pantā minēto palīdzības lūgumu savas pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalsts centrālajā iestādē vai tās dalībvalsts centrālajā iestādē, kurā ir bērna pastāvīgā dzīvesvieta vai kurā atrodas bērns. Lūgumā ietver visu pieejamo informāciju, kas ir vajadzīga tā izpildei. Ja palīdzības lūgums attiecas uz tā sprieduma par vecāku atbildību atzīšanu vai izpildi, kas ietilpst šīs regulas darbības jomā, persona, kam ir vecāku atbildība, pievieno attiecīgās apliecības, kas paredzētas 39. pantā, 41. panta 1. punktā vai 42. panta 1. punktā.2. Dalībvalstis dara Komisijai zināmu [Savienības] iestāžu oficiālo valodu vai valodas, kuras nav to oficiālās valodas, un kurās saziņa ar centrālajām iestādēm var tikt pieņemta.3. Palīdzība, ko atbilstoši 55. pantam sniedz centrālās iestādes, ir bezmaksas.4. Katra centrālās iestāde sedz savas izmaksas.”

23. 23.Šīs regulas 60. pantā ir noteikts:“Dalībvalstu attiecībās šī regula aizstāj turpmāk minētās konvencijas, ciktāl tās skar jautājumus, ko reglamentē šī regula:

[..]

- e) e) [Hāgas 1980. gada konvencija].”

24. 24.Šis pašas regulas 62. pantā ir noteikts:“1. Nolīgumi un konvencijas, kas minētas [...] 60. un 61. pantā, paliek spēkā attiecībā uz jautājumiem, ko nereglamentē šī regula.2. Konvencijas, kas minētas 60. pantā, jo īpaši 1980. gada Hāgas Konvencija, paliek spēkā atbilstoši 60. pantam to dalībvalstu starpā, kuras ir to līgumslēdzējas puses.”

Lūguma sniegt atzinumu konteksts

25. 25.Dažādos datumos Armēnijas Republika, Albānijas Republika, Seišelu Republika, Marokas Karaliste, Singapūras Republika, Gabonas Republika, Andoras Firstiste un Krievijas Federācija secīgi iesniedza pievienošanās instrumentus Hāgas 1980. gada konvencijai.
26. 26.Uzskatot, ka joma par bērnu starptautisko nolaupīšanu ir iekļauta Savienības ekskluzīvajā kompetencē, Komisija 2011. gada 21. decembrī pieņēma astoņus Eiropas Savienības Padomes lēmumu priekšlikumus par dalībvalstu piekrišanas deklarācijām Eiropas Savienības interesēs, lai šīs astoņas trešās valstis pievienotos Hāgas 1980. gada konvencijai.
27. 27.Padomē lielākā daļa dalībvalstu pārstāvju uzskatīja, ka Padomei nebija juridiska pienākuma pieņemt šos priekšlikumus, jo Savienībai neesot ekskluzīvās kompetences attiecīgajā jomā. Līdz ar to Padome nepieņēma minētos priekšlikumus.
28. 28.Šajos apstākļos Komisija uzskatīja par atbilstošu vērsties Tiesā ar šo lūgumu sniegt atzinumu saskaņā ar LESD 218. panta 11. pantu.

Par pieņemamību

Tiesai iesniegtie apsvērumi

29. 29.Čehijas Republikas, Vācijas, Igaunijas, Grieķijas, Francijas, Kipras, Latvijas, Lietuvas, Austrijas, Polijas un Rumānijas valdības, kā arī Padome uzskata, ka lūgums sniegt atzinumu nav pieņemams, jo tas neatbilst nosacījumiem, kuros Savienības iestādes var uzsākt LESD 218. panta 11. punktā paredzēto procedūru.
30. 30.Pirmkārt, šis lūgums neattiecoties uz “nolīguma” šīs normas izpratnē noslēgšanu, jo tā priekšmets ir pievienošanās piekrišanas deklarāciju deponēšana saskaņā ar Hāgas 1980. gada konvencijas 38. panta ceturto daļu (turpmāk tekstā – “pievienošanās piekrišanas deklarācijas”).
31. 31.Šajā ziņā, ņemot vērā, ka šādas deklarācijas ir šīs konvencijas izpildedokumenti, lūgums sniegt atzinumu neesot par starptautiska nolīguma noslēgšanu, bet par kompetenču sadali starp Savienību un dalībvalstīm šīs konvencijas izpildes jomā.
32. 32.Turklāt “nolīgums” gramatiskā izpratnē vienmēr ir vienošanās darbība, jo šis jēdziens nozīmē divas atbilstošas gribas izpausmes. Taču trešās valsts pievienošanās tai pašai konvencijai un līgumslēdzējas valsts piekrišana šim pievienošanās faktam nav divas atbilstošas gribas izpausmes, jo tas neietilpst savstarpējās līgumattiecībās. Te runa nav nedz par atbilstošām deklarācijām saistībā ar pievienošanās nolīgumu, nedz par nolīguma grozījumiem. Šāda deklarācija ir tikai Hāgas 1980. gada konvencijas iekšējs instruments, kura mērķis ir paplašināt tās teritoriālo piemērojamību.
33. 33.Otrkārt, lūgums sniegt atzinumu neesot par Savienības nolīgumu ar trešajām valstīm LESD 218. panta 1. un 11. punkta izpratnē. No vienas puses, Savienība nevar pievienoties šai konvencijai, jo tās 38. pantā šāda iespēja ir piešķirta tikai valstīm. No otras puses, Savienībai nav kompetences deponēt pievienošanās piekrišanas deklarācijas.

34. 34.Treškārt, atsakoties pieņemt lēmumu priekšlikumus, kas minēti šī atzinuma 26. punktā, Padome ir nolēmusi attiecībā uz aplūkojamām valstīm neapstiprināt pievienošanās piekrišanas deklarācijas, par ko bija šie priekšlikumi, tādā veidā nekādi nolīgumi ar šīm valstīm netiek “paredzēti” LESD 218. panta 11. punkta izpratnē.
35. 35.Ceturtkārt, Komisija ar šo lūgumu sniegt atzinumu cenšoties patiesībā izbeigt pastāvošo praksi konkrētās dalībvalstīs, kuras individuāli ir piekritušas dažu līgumslēdzēju valstu pievienošanās faktam. Taču šādā situācijā Komisijai bija jāvērsas pret šīm dalībvalstīm ar prasību sakarā ar pienākumu neizpildi atbilstoši LESD 258. pantam.
36. 36.Eiropas Parlaments un Komisija uzskata, ka lūgums sniegt atzinumu ir pieņemams.

Tiesas nostāja

Par pievienošanās piekrišanas deklarācijas kvalifikāciju kā “nolīgumu” veidojošu elementu

37. 37.Saskaņā ar 1969. gada 23. maija Vīnes konvencijas par starptautiskajām līgumtiesībām 2. panta 1. punkta a) apakšpunktu starptautiska vienošanās var būt ietverta vienā vai vairākos saistītos dokumentos. Tātad šie dokumenti var būt viena vai vairāku starptautisko tiesību subjektu vienotas gribas izpausmes formulējums.
38. 38.Šajā lietā Hāgas 1980. gada konvencijas 38. pantā ir paredzēti divi saistīti instrumenti, proti, pievienošanās instruments un pievienošanās akcepta deklarācija.
39. 39.Šajos divos instrumentos izteiktā griba ir saskaņota attiecībā uz mērķi, kuru paredz gan valsts, kas pievienojas šai konvencijai, gan valsts, kas piekrit šim pievienošanās faktam, proti, saskaņā ar starptautiskām tiesībām savstarpēji apņemties piemērot vienu un to pašu konvenciju savās divpusējās attiecībās.
40. 40.Turklāt šie instrumenti, tos aplūkojot kopā, rada attiecīgo valstu paredzētās sekas. Atbilstoši Hāgas 1980. gada konvencijas 38. panta piektajai daļai starp valsti, kas pievienojas, un valsti, kas ir deklarējusi savu piekrišanu par [pirmās valsts] pievienošanos, tā stājas spēkā trešā kalendārā mēneša pirmajā dienā pēc pievienošanās piekrišanas deklarācijas deponēšanas.
41. 41.Tādējādi pievienošanās akts un šādas pievienošanās piekrišanas deklarācija, lai gan tie ir veikti ar dažādiem instrumentiem, kopā izsaka attiecīgo valstu vienotu gribu un tādējādi veido starptautisku nolīgumu.
42. 42.Tā kā dalībvalsts deponētā pievienošanās piekrišanas deklarācija ir starptautiskā nolīguma ar trešo valsti sastāvdaļa, tā ir ietverama “nolīguma” jēdzienā LESD 218. panta 1. un 11. punkta izpratnē, tomēr ar nosacījumu, ka runa ir par Savienības paredzētu nolīgumu šo pašu normu izpratnē.

Par Savienības neiespējamību pievienoties Hāgas 1980. gada konvencijai un deponēt deklarācijas par pievienošanās šai konvencijai piekrišanu

43. 43.Attiecībā uz argumentu par to, ka Savienība nevar pievienoties Hāgas 1980. gada konvencijai, jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo interpretāciju tās atzinumu var saņemt par jautājumiem, kas attiecas uz kompetenču sadalījumu starp Savienību un dalībvalstīm jautājumā par konkrēta nolīguma noslēgšanu ar trešajām valstīm. Tiesas Reglamenta 196. panta 2. punktā ir nostiprināta šāda interpretācija (skat. it īpaši atzinumu 1/03, EU:C:2006:81, 112. punkts, un atzinumu 1/08, EU:C:2009:739, 109. punkts). Šajā lietā lūgums sniegt atzinumu attiecas uz jautājumu par kompetenču sadali Savienībā attiecībā uz pēdējām minētajām tiesību normām, lai noslēgtu starptautiskus nolīgumus,

izmantojot pievienošanās piekrišanas deklarācijas. Tas nav par šķēršļu, kas Savienībai savas kompetences īstenošanā rastos starptautisku normu šādu nolīgumu noslēgšanas jomā dēļ, novērtējumu.

44. 44.Katrā ziņā jautājumam par varbūtēju Savienības neiespējamību formāli kļūt par starptautiska nolīguma līgumslēdzēju pusi nav nozīmes. Gadījumā, kad dalības nosacījumi šādā nolīgumā izslēdz iespēju, ka pati Savienība to noslēdz, lai gan tas pieder pie Savienības ārējās kompetences, šāda kompetence var tikt īstenota ar dalībvalstu starpniecību, kas darbojas Savienības interesēs (šajā ziņā skat. atzinumu 2/91, EU:C:1993:106, 5. punkts).

Par pievienošanās piekrišanas deklarācijas kvalificēšanu kā “paredzamā” nolīguma sastāvdaļu lūguma sniegt atzinumu iesniegšanas brīdī

45. 45.Vispirms saskaņā ar LESD 218. panta 1. un 11. punktu Tiesai var iesniegt lūgumu sniegt atzinumu, ja Savienība paredz noslēgt nolīgumu, kas nozīmē, ka to paredz viena vai vairākas Savienības iestādes, kurām ir LESD 218. pantā paredzētās pilnvaras. Pie šīm iestādēm ir pieskaitāma it īpaši arī Komisija.
46. 46.Tālāk no Tiesas judikatūras izriet, ka lūgums sniegt atzinumu ir pieņemams it īpaši tad, ja Komisijas priekšlikums par nolīgumu tika iesniegts Padomei un tas nebija atsaukts brīdī, kad Tiesa uzsāka tiesvedību. Savukārt nav nepieciešams, lai Padome jau šajā posmā būtu parādījusi nodomu noslēgt šādu nolīgumu. Šajos apstākļos lūguma sniegt atzinumu pamatā faktiski ir attiecīgo iestāžu leģitīma vēlme uzzināt attiecīgo Savienības un dalībvalstu kompetences apmēru, pirms tiek pieņemts lēmums par attiecīgo nolīgumu (šajā ziņā skat. atzinumu 2/94, EU:C:1996:140, 11.–18. punkts).
47. 47.Turklāt atzinuma procedūras saskaņā ar LESD 218. panta 11. punktu mērķis ir, kā norādīja ģenerāladvokāts savas nostājas 44. punktā, novērst juridiskus sarežģījumus, kas rodas situācijās, kad dalībvalstis uzņemas starptautiskas saistības bez atbilstoša pilnvarojuma, lai gan attiecībā uz Savienības tiesībām tām nav nepieciešamās likumdošanas kompetences, lai šīs saistības īstenotu.
48. 48.Faktiski eventuāls tiesas nolēmums, ar kuru pēc noslēgta starptautiska nolīguma, ar ko uzliek saistības dalībvalstīm, tiktu konstatēts, ka šis pēdējais minētais neatbilst kompetenču sadalei starp Savienību un dalībvalstīm, radītu nopietnas grūtības ne tikai Savienības iekšienē, bet arī starptautisko attiecību līmenī un varētu nodarīt kaitējumu visām ieinteresētajām pusēm, tostarp trešajām valstīm (pēc analogijas skat. atzinumu 3/94, EU:C:1995:436, 17. punkts, un atzinumu 1/09, EU:C:2011:123, 48. punkts).
49. 49.Visbeidzot jānorāda, ka tiesībām iesniegt lūgumu sniegt atzinumu kā iepriekšējs nosacījums nav nepieciešama galīga vienošanās starp Savienības iestādēm par iespēju īstenot Savienības ārējo kompetenci vai tās lietderību. Parlamentam, Padomei, Komisijai un dalībvalstīm piešķirtās tiesības lūgt Tiesas atzinumu var tikt īstenotas individuāli – bez jebkādas apspriešanās (skat. atzinumu 1/09, EU:C:2011:123, 55. punkts).
50. 50.Šajā lietā Komisija iesniedza Padomei priekšlikumu par lēmumiem, ar kuriem dalībvalstīm tiek atļauts deponēt pievienošanās piekrišanas deklarācijas attiecībā uz astoņām trešajām valstīm. Šādi rīkojoties, Komisija ir paredzējusi, ka Savienība ar dalībvalstu starpniecību, kas rīkojas tās interesēs, noslēgs attiecīgos nolīgumus. Turklāt Tiesā netika apgalvots, ka šie priekšlikumi būtu atsaukti. Turklāt, ja Padome iebilst pret šiem pēdējiem minētajiem [priekšlikumiem], šie iebildumi balstās nevis uz iespēju faktiski noslēgt aplūkojamos nolīgumus, bet tikai uz tās pārlicību, ka Savienībai nav ekskluzīvas ārējās kompetences šajā jomā. Šajos apstākļos starptautiskus nolīgumus, kuru sastāvdaļas ir deklarācijas, var kvalificēt par “paredzamiem” nolīgumiem lūguma sniegt atzinumu iesniegšanas brīdī.

51. 51.Šo secinājumu neatspēko apstākļi, ka tajā brīdī, kad Tiesa pieņem atzinumu šajā procedūrā, dažas dalībvalstis jau ir iesniegušas pievienošanās piekrišanas deklarācijas Hāgas 1980. gada konvencijas deponitārijā. Lai gan no šī atzinuma 47. punktā minētā mērķa izriet, ka, lai nolīgums būtu “paredzēts”, tam nav jābūt jau noslēgtam, pirms Tiesa lemj par lūgumu sniegt atzinumu, šī apstākļa dēļ vien šim lūgumam nevar zust tā priekšmets.

Par atzinuma procedūras sagrozīšanu

52. 52.Attiecībā uz Padomes un dažu dalībvalstu argumentāciju, kas balstās uz iespējamo atzinuma procedūras sagrozīšanu, jānorāda, ka šajā lietā Komisija uzskata, ka Savienība ir ieguvusi ekskluzīvo ārējo kompetenci deponēt pievienošanās piekrišanas deklarācijas Hāgas 1980. gada konvencijas deponitārijā dienā, kad stājās spēkā Regula Nr. 2201/2003, proti, 2004. gada 1. augustā, un ka, sākot no šīs dienas, dalībvalstis vairs nevar to darīt bez Savienības pilnvarojuma. Taču laikā no šīs dienas līdz 2011. gada 21. decembrim, kas ir diena, kad Komisija pieņēma šī atzinuma 26. punktā minētos priekšlikumus, dažādas dalībvalstis deponēja kopā vairāk nekā 300 pievienošanās piekrišanas deklarācijas.
53. 53.Lai gan patiešām Komisija šajā laikposmā necēla nevienu prasību sakarā ar pienākumu neizpildi pret šīm dalībvalstīm par šīm daudzajām darbībām, kuras netieši ir apstrīdētas lūgumā sniegt atzinumu, Tiesai tomēr nav nekādu konkrētu un objektīvu norāžu, kas varētu likt secināt, ka, iesniedzot šo lūgumu, Komisija būtu rīkojusies tikai vai vismaz galvenokārt ar nodomu izvairīties no LESD 258. pantā paredzētās procedūras.
54. 54.Katrā ziņā apstākļi, ka konkrēti jautājumi, kas tika uzdoti šajā atzinuma procedūrā, var tikt izskatīti iespējamās prasības sakarā ar pienākumu neizpildi atbilstoši LESD 258. pantam ietvaros, nav pretrunā tam, ka Tiesā var vērsties saskaņā ar LESD 218. panta 11. punktu. Atzinuma procedūrā ir jāspēj atbildēt uz visiem jautājumiem, ko var iesniegt tiesas izvērtējumam, ar nosacījumu, ka šie jautājumi atbilst šīs procedūras mērķim (šajā ziņā skat. atzinumu 2/92, EU:C:1995:83, 14. punkts).
55. 55.Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisijas iesniegtais lūgums sniegt atzinumu ir jāatzīst par pieņemamu.

Par lietas būtību

Tiesai iesniegtie apsvērumi

56. 56.Parlaments un Komisija apgalvo, ka Savienībai esot ekskluzīva ārējā kompetence, lai pieņemtu pievienošanās piekrišanas deklarācijas. Vispirms Hāgas 1980. gada konvencija un Regula Nr. 2201/2003 attiecoties uz vienu un to pašu jomu, jo tajās abās ir izskatīts jautājumus par nelikumīgi aizvesto bērnu atgriešanas procedūru, saskarsmes tiesībām un sadarbību starp centrālajām iestādēm vecāku atbildības jomā.
57. 57.Šīs normas veido nesaraujami saistītu normu kopumu. Protams, Savienības likumdevējs nav uzskatījis par nepieciešamu pārrakstīt šīs konvencijas normas minētajā regulā. Tomēr, papildinot un pastiprinot šos noteikumus, tas tos tajā ir faktiski inkorporējis. Tā gan Regulas Nr. 2201/2003 11. pantam, gan citiem šīs regulas pantiem par nelikumīgi aizvesto bērnu atgriešanu ir tāda pati piemērošanas joma kā šai konvencijai. Tos var piemērot tikai vienlaicīgi ar atbilstošiem konvencijas noteikumiem.

58. 58. Visbeidzot Savienības ekskluzīvā ārējā kompetence attiecas uz visu Hāgas 1980. gada konvenciju. Pat pieņemot, ka dažas normas ir atdalāmas no šīs konvencijas, ir jāpiemēro princips, ko Tiesa iedibinājusi savā atzinumā 2/91 (EU:C:1993:106), saskaņā ar kuru, ja Savienības tiesību normas jau regulē jomas lielāko daļu, ārējai kompetencei ir jābūt ekskluzīvai. Šādi tas ir šajā lietā.
59. 59. Tāpat kā Parlaments un Komisija Itālijas valdība uzskata, ka ir izpildīti visi nepieciešamie nosacījumi, lai konstatētu Savienības ekskluzīvo ārējo kompetenci attiecībā uz pievienošanās piekrišanas deklarācijām.
60. 60. Savukārt Beļģijas, Čehijas Republikas, Vācijas, Igaunijas, Īrijas, Grieķijas, Spānijas, Francijas, Kipras, Latvijas, Lietuvas, Austrijas, Polijas, Portugāles, Rumānijas, Slovākijas, Somijas, Zviedrijas un Apvienotās Karalistes valdības, kā arī Padome norāda, ka Savienībai nav ekskluzīvās ārējās kompetences šajā ziņā. Turklāt Grieķijas, Francijas un Polijas valdības apgalvo, ka Savienībai nav vispār nekādas kompetences šajā jomā.
61. 61. Pirmkārt, Komisija lūgumā sniegt atzinumu esot nepareizi uzsvērusi iespējamās līdzības starp Regulu Nr. 2201/2003 un Hāgas 1980. gada konvenciju tā vietā, lai izanalizētu šajā lūgumā norādītās saistības, proti, pievienošanās piekrišanas deklarāciju. Taču šīs saistības nevarēja kaitēt vienvērtīgai un saskaņotai šīs regulas piemērošanai, jo šīs deklarācijas mērķis esot bijis atšķirīgs, jo šī pēdējā minētā attiecas uz sadarbību ar trešo valstu centrālajām iestādēm, bet minētajā regulā ir regulēta tikai sadarbība starp dalībvalstu centrālajām iestādēm.
62. 62. Faktiski centrālās iestādes, kas ir nodibinātas saskaņā ar šo konvenciju, savstarpēji sadarbojas neatkarīgā veidā, tādēļ tas, ka kāda dalībvalsts centrālā iestāde sadarbojas ar citām trešo valstu centrālajām iestādēm, nekādā veidā neietekmē sadarbību starp divu dalībvalstu centrālajām iestādēm. No tā izriet, ka dalībvalsts vienpusēja piekrišana tam, ka konkrētas valstis pievienojas šai pašai konvencijai, nekādā veidā neietekmē vienvērtīgu un saskaņotu Savienības tiesību piemērošanu sadarbības starp dalībvalstu centrālajām iestādēm jomā.
63. 63. Otrkārt, pat pieņemot, ka lūgums sniegt atzinumu ir jāizskata saskaņā ar Hāgas 1980. gada konvenciju, ekskluzīvās ārējās kompetences esamība var izrietēt tikai no tā, ka šīs konvencijas piemērošanas jomu, iespējams, lielākajā daļā jau regulē līdzvērtīgas Savienības tiesību normas. Vispirms šim kritērijam nav nozīmes, jo tas nav pārņemts LESD 3. panta 2. punktā, ar ko kodificē Tiesas judikatūru par Savienības ekskluzīvās kompetences kritērijiem starptautiskā nolīguma noslēgšanai. Tālāk šīs konvencijas un Regulas Nr. 2201/2003 atbilstošās piemērošanas jomas pārklājas tikai daļēji gan attiecībā uz regulējamo attiecību raksturu, gan runājot par personām, kurām šie instrumenti ir piemērojami. Visbeidzot starp šo regulu un konvenciju pastāvošā pārklāšanās nevar būt pamats Savienības ekskluzīvai kompetencei, jo tā ir abstrakta un neļauj pierādīt šīs konvencijas ietekmi uz minēto regulu.
64. 64. Treškārt, pat ja tas, ka konkrētas dalībvalstis akceptē valsts, kas pievienojas, pievienošanās, lai gan citas tam nepiekrīt, varētu radīt nevēlamas situācijas un izraisīt atšķirīgu Hāgas 1980. gada konvencijas piemērojamību trešajām valstīm, kas tai pievienojas, dažādās dalībvalstīs, tā ir šīs konvencijas raksturiezīme, un tas nav šķērslis pašas regulas labai piemērošanai.

Tiesas nostāja

Par Tiesas pārbaudes priekšmetu

65. 65. Vispirms jākonstatē, ka šajā lietā pievienošanās piekrišanas deklarācija un līdz ar to arī pats starptautiskais nolīgums, kura sastāvdaļa tā ir, ir papildinājumi Hāgas 1980. gada konvencijai, kurā regulēta to abu pastāvēšana un sekas un no kuras šī deklarācija un šis nolīgums nav nodalāmi. Kā norādīts šī atzinuma 39. punktā, šī nolīguma mērķis ir ļaut piemērot visu šo konvenciju divpusējās attiecībās starp divām attiecīgajām dalībvalstīm.
66. 66. No tā izriet, ka šī lūguma sniegt atzinumu izskatīšanā ir jāņem vērā visas tiesības un pienākumi, kas paredzēti minētajā konvencijā.

Par Savienības kompetences esamību

67. 67. Savienības kompetence slēgt starptautiskus nolīgumus ir ne tikai skaidri piešķirta ar līgumiem, bet var netieši izrietēt arī no citiem līgumu noteikumiem un no Savienības iestāžu pieņemtajiem aktiem saskaņā ar šiem noteikumiem. Tiesa it īpaši ir atzinusi, ka ikreiz, kad Savienības tiesībās minētajām iestādēm ir piešķirta iekšēja kompetence noteikta mērķa īstenošanai, Savienības kompetencē ir uzņemties starptautiskas saistības, kas nepieciešamas šī mērķa sasniegšanai, pat ja šajā ziņā nav skaidras tiesību normas (atzinums 1/03, EU:C:2006:81, 114. punkts un tajā minētā judikatūra). Šis pēdējais minētais gadījums turklāt ir paredzēts LESD 216. panta 1. punktā.
68. 68. Šajā lietā jānorāda, ka Hāgas 1980. gada konvencija ir par civiltiesisko sadarbību jautājumā par bērnu pārrobežu aizvešanu. Tādējādi tā ir piederīga ģimenes tiesību jomai un tai ir pārrobežu ietekme, kurā Savienībai ir iekšēja kompetence atbilstoši LESD 81. panta 3. punktam. Turklāt Savienība to ir izmantojusi, pieņemot Regulu Nr. 2201/2003. Šajos apstākļos Savienībai ir ārēja kompetence jomā, kas ir šīs konvencijas priekšmets.

Par kompetences raksturu

69. 69. LESD 3. panta 2. punktā it īpaši ir precizēti nosacījumi, ar kuriem Savienībai ir ekskluzīva ārējā kompetence.
70. 70. Šajā ziņā nav strīda, ka piekrišana trešās valsts pievienošanās Hāgas 1980. gada konvencijai faktam nav paredzēta nevienā Savienības likumdošanas aktā un tā nav nepieciešama, lai ļautu Savienībai īstenot savu iekšējo kompetenci. Līdz ar to lūgums sniegt atzinumu ir jāvērtē atbilstoši LESD 3. panta 2. punktā ietvertajam nosacījumam, saskaņā ar kuru Savienības ekskluzīvā kompetencē ir noslēgt starptautisku līgumu tikai, ciktāl tā "ietekmē Savienības kopīgos noteikumus vai maina to darbības jomu".
71. 71. Šī nosacījuma ievērošana ir jāpārbauda, ņemot vērā Tiesas judikatūru, saskaņā ar kuru pastāv risks, ka dalībvalstu uzņemtās starptautiskās saistības var kaitēt Savienības kopīgiem noteikumiem vai grozīt to darbības jomu, kas var attaisnot Savienības ekskluzīvo ārējo kompetenci, ja šie noteikumi ir piemērojami šīm saistībām (šajā ziņā skat. spriedumus Komisija/Padome, saukts "AETR", 22/70, EU:C:1971:32, 30. punkts; Komisija/Dānija, C-467/98, EU:C:2002:625, 82. punkts, un Komisija/Padome, C-114/12, EU:C:2014:2151, 66.–68. punkts).
72. 72. Šāda riska konstatējums nenozīmē, ka jābūt pilnīgai saskaņai starp to jomu, uz kuru attiecas starptautiskās saistības, un to, kuru regulē Savienības tiesiskais regulējums (skat. atzinumu 1/03, EU:C:2006:81, 126. punkts, un spriedumu Komisija/Padome, EU:C:2014:2151, 69. punkts)

73. 73.It īpaši starptautiskās saistības var ietekmēt vai mainīt Savienības kopīgo noteikumu piemērošanas jomu tad, ja šīs saistības ietilpst nozarē, kura lielākoties jau tiek regulēta ar šiem noteikumiem (šajā ziņā skat. atzinumu 2/91, EU:C:1993:106, 25. un 26. punkts). Kā Tiesa jau nosprieda un – atšķirībā no Padomes un dažu valdību, kas iesniegušas apsvērumus, apgalvotā –, šāds apstāklis joprojām ir nozīmīgs LESD 3. panta 2. punkta kontekstā, lai novērtētu, vai ir izpildīts nosacījums par risku, ka Savienības kopīgie noteikumi tiek ietekmēti vai ka tiek mainīta to piemērošanas joma (spriedums Komisija/Padome, EU:C:2014:2151, 70., 72. un 73. punkts).
74. 74.To ņemot vērā, tā kā Savienībai ir tikai piešķirtās pilnvaras, tad kompetences esamībai, kas turklāt ir ekskluzīva, ir jābūt pamatotai ar secinājumiem, kas ir izdarīti, konkrēti analizējot saistību, kura pastāv starp paredzēto starptautisko nolīgumu un spēkā esošiem Savienības tiesību aktiem. Šajā analizē ir jāņem vērā jomas, uz kurām attiecas gan Savienības tiesību normas, gan paredzētā nolīguma noteikumi, ciktāl tie ir zināmi, kā arī šo normu un noteikumu raksturs un saturs, lai pārliecinātos, vai šis nolīgums nevar apdraudēt Savienības tiesību normu vienveidīgu un saskaņotu piemērošanu un ar tiem izveidotās sistēmas pienācīgu darbību (skat. atzinumu 1/03, EU:C:2006:81, 126., 128. un 133. punkts, kā arī spriedumu Komisija/Padome, EU:C:2014:2151, 74. punkts).
- Par attiecīgo jomu saskaņošanu
75. 75.Hāgas 1980. gada konvencijā it īpaši ir paredzētas divas procedūras, proti, pirmkārt, procedūra nelikumīgi aizvestu bērnu atgriešanai un, otrkārt, procedūra saskarsmes tiesību izmantošanas nodrošināšanai.
76. 76.Vispirms attiecībā uz procedūru nelikumīgi aizvestu bērnu atgriešanai šīs konvencijas 8.–11. pantā ir regulēta lūguma iesniegšana līgumslēdzējas valsts centrālajā iestādē par [bērna] atgriešanu, šī lūguma nosūtīšana tās līgumslēdzējas valsts centrālajai iestādei, kurā atrodas bērns, kā arī šī lūguma izskatīšana šīs pēdējās minētās valsts tiesu vai administratīvās iestādēs. Šīs pašas konvencijas 12. pantā ir paredzēti nosacījumi, ar kuriem šīs tiesu vai administratīvās iestādes izdod rīkojumu par šī bērna atgriešanu uz to līgumslēdzēju valsti, kurā bija tā pastāvīgā dzīvesvieta tieši pirms viņa aizvešanas vai aizturēšanas. Hāgas 1980. gada konvencijas 13. un 20. pantā ir paskaidroti gadījumi, kuros šīs pēdējās minētās iestādes var atteikties dot rīkojumu par bērna atgriešanos un pieņemt lēmumu par neatgriešanu.
77. 77.Šīs konvencijas normas tiek papildinātas un precizētas ar Regulu Nr. 2201/2003, it īpaši ar tās 11. pantu. Tā šīs regulas 11. panta 2. punktā ir noteikts obligātais princips par attiecīgā bērna uzklaušīšanu procedūrā, kas paredzēta minētās konvencijas 12. un 13. pantā. Tāpat šīs regulas 11. panta 3. punktā ir paredzēts konkrēts termiņš, kurā ir jāpieņem lēmums par nelikumīgi aizvestā bērna atgriešanu. Turklāt šīs pašas regulas 11. panta 4.–6. pantā ir regulēta dalībvalsts tiesas iespēja atteikt bērna atgriešanu, pamatojoties uz šo pašu konvenciju, šīs iespējas izmantošanu pakārtotot papildu nosacījumiem. Ar Regulas Nr. 2201/2003 11. panta 8. punktu kopā ar šīs regulas 42. pantu ir ieviesta procedūra, kas atvieglo nelikumīgi aizvesto bērnu atgriešanu, ar to papildinot Hāgas 1980. gada konvencijā paredzēto. Saskaņā ar šiem noteikumiem kompetentā tiesa atbilstoši minētajai regulai var –lai gan ir lēmums par bērna neatgriešanu saskaņā ar šīs konvencijas 13. pantu – pieņemt vēlāku lēmumu, ar kuru nosaka bērnu atgriezt, un šis lēmums tiek atzīts par izpildāmu bērna dzīvesvietas valstī, turklāt šis valsts iestādēm nav iespējas iebilst pret šādu atzīšanu.
78. 78.No visu Regulas Nr. 2201/2003 normu, kas ir pieminētas iepriekšējā punktā, satura izriet, ka tās vai nu balstās uz Hāgas 1980. gada konvencijas normām, vai paredz sekas, kas rodas no šo pēdējo minēto piemērošanas. Šīs divas noteikumu kategorijas tādējādi veido nedalāmu normatīvu kopumu, kas ir piemērojams procedūrās par Savienībā nelikumīgi aizvesto bērnu atgriešanu.

79. 79.Tālāk, runājot par procedūru, ar ko garantē saskarsmes tiesību izmantošanu, šajā konvencija tām īpaši veltīts tikai 21. pants, kurā ir paredzēta iespēja iesniegt pieprasījumus par šādu tiesību izmantošanu līgumslēdzēju valstu centrālajām iestādēm un tām noteikt pienākumus nodrošināt miermīlīgu šo tiesību izmantošanu.
80. 80.Regulā Nr. 2201/2003 ir noteiktas analogas pamatnormas attiecībā uz šo tiesību izmantošanu. It īpaši tās 55. un 57. pantā jebkura persona, kam ir vecāku atbildība, savas pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalsts centrālajā iestādē vai tās dalībvalsts centrālajā iestādē, kurā ir bērna pastāvīgā dzīvesvieta vai kurā atrodas bērns, var iesniegt pieteikumu palīdzības saņemšanai saskarsmes tiesību izmantošanai.
81. 81.Visbeidzot, Hāgas 1980. gada konvencijā ir paredzēti vispārējie noteikumi, kas ir vieni un tie paši procedūrām par nelikumīgi aizvesto bērnu atgriešanu un par saskarsmes tiesību izmantošanu. Tā no šīs konvencijas 22. un 26. panta izriet, ka kompetentās iestādes nevar – izņemot dažas atkāpes – noteikt pienākumu samaksāt izdevumus vai iemaksāt drošības naudu saistībā ar šīm procedūrām. Saskaņā ar minētās konvencijas 23. pantu nevar pieprasīt izdot tiesību aktus vai līdzīgas formalitātes šo procedūru kontekstā. Hāgas 1980. gada konvencijas 24. pantā ir precizētas valodas, kurās attiecīgās valsts centrālajai iestādei var adresēt pieteikumus par šīs konvencijas piemērošanu. Turklāt šīs konvencijas 25. pantā ir noteikts, ka personai, kas dzīvo līgumslēdzējā valstī un iesniedz šādu pieteikumu, ir tiesības uz juridisko palīdzību un padomu jebkurā citā līgumslēdzējā valstī ar tādiem pašiem noteikumiem kā tad, ja viņi būtu šīs līgumslēdzējas valsts pilsoņi vai pastāvīgi iedzīvotāji.
82. 82.Regulā Nr. 2201/2003 ir paredzēta līdzīga kārtība tai, kāda ir procedūra nelikumīgi aizvesto bērnu atgriešanai un saskarsmes tiesību izmantošanas garantēšanai. It īpaši no šīs regulas 57. panta 3. punkta izriet, ka centrālo iestāžu sniegtā palīdzība ir bezmaksas. Saskaņā ar minētās regulas 41. pantu saskarsmes tiesības, kas piešķirtas ar izpildāmo nolēmumu, kurš taisīts kādā dalībvalstī, atzīst un realizē citā dalībvalstī, nepastāvot nepieciešamībai pēc izpildes pasludināšanas un nepastāvot iespējai iebilst pret sprieduma atzīšanu, ja spriedums ir apstiprināts izcelsmes dalībvalstī. Regulas Nr. 2201/2003 42. pantā ir paredzēta analoga to nolēmumu atzīšana, ar kuriem izdod rīkojumu par bērna atgriešanu un kuri ir pieminēti šīs pašas regulas 11. panta 8. punktā. Saskaņā ar šīs regulas 57. panta 2. punktu tiek paredzēta iespēja sniegt paziņojumus dalībvalstu centrālajām iestādēm citā valodā, ne tikai šo pēdējo minēto valodā. Visbeidzot minētās regulas 50. pantā ir noteikts, ka pieteikuma iesniedzējs, kurš izcelsmes dalībvalstī ir saņēmis pilnīgu vai daļēju juridisko palīdzību vai atbrīvojumu no izmaksām un izdevumiem, ir tiesīgs 41., 42. un 48. pantā paredzētajās procedūrās – nelikumīgi aizvesta bērna atgriešanas un saskarsmes tiesību izmantošanas procedūrā – saņemt visplašāko juridisko palīdzību vai visplašāko atbrīvojumu no izmaksām un izdevumiem, kādu paredz tās izpildes dalībvalsts tiesību akti.
83. 83.Ņemot vērā iepriekš minēto, jākonstatē, ka Regulas Nr. 2201/2003 noteikumi attiecas uz lielāko daļu no šīm divām procedūrām, kuras ir regulētas Hāgas 1980. gada konvencijā, proti, uz procedūru par nelikumīgi aizvesto bērnu atgriešanu un saskarsmes tiesību izmantošanas nodrošināšanu. Tādējādi visa šī konvencija ir jāuzskata par tādu, uz kuru attiecas Savienības normas.
- – Par kopīgo noteikumu ietekmēšanas risku
84. 84.Attiecībā uz risku par to, ka Hāgas 1980. gada konvencijas noteikumi un pievienošanās piekrišanas deklarācijas ietekmēs Savienības normas attiecībā uz to attiecīgo raksturu un saturu, ir jānorāda, ka, pirmkārt, ar Regulu Nr. 2201/2003 ir ieviestas vienotas normas, kuras ir saistošas dalībvalstu iestādēm.
85. 85.Otrkārt, pārklāšanās dēļ un nesaraujamās saistības dēļ, kas pastāv starp minētās regulas un konvencijas noteikumiem, it īpaši starp šīs regulas 11. pantā paredzētajām normām un minētās konvencijas III nodaļas normām, šīs pēdējās minētās normas var ietekmēt Regulas Nr. 2201/2003 normu nozīmi, piemērojamību un efektivitāti.

86. 86.Šo secinājumu neietekmē apstākļi, ka vairākas minētās regulas normas un šīs pašas konvencijas normas var šķist savstarpēji saskaņotas. Faktiski, kā Tiesa jau ir nospriedusi, uzņemtas starptautiskās saistības var ietekmēt Savienības tiesību normas arī tad, ja tās nav savstarpēji pretrunīgas (šajā ziņā skat. atzinumu 2/91, EU:C:1993:106, 25. un 26. punkts, kā arī spriedumu Komisija/Padome, EU:C:2014:2151, 71. punkts).
87. 87.It īpaši saistība starp Hāgas 1980. gada konvenciju un Regulu Nr. 2201/2003 ir precizēta tostarp minētās regulas 60. pantā, saskaņā ar kuru šī regula prevalē pār šo konvenciju, ciktāl ar šiem diviem instrumentiem regulētās jomas pārklājas.
88. 88.Taču, lai gan Regulai Nr. 2201/2003 ir primārs raksturs, pastāv risks, ka ar šo regulu ieviesto kopējo noteikumu piemērojamība un efektivitāte tiks ietekmēta, ja dalībvalstis neviendabīgi piekrīt faktam par trešo valstu pievienošanos Hāgas 1980. gada konvencijai.
89. 89.Šajā ziņā, kā to uzsver arī Parlaments un Komisija, ja dalībvalstis, nevis Savienība būtu kompetentas piekrist vai nepiekrist faktam par jaunas trešās valsts pievienošanos Hāgas 1980. gada konvencijai, tad pastāvētu kaitējuma nodarīšanas risks Regulas Nr. 2201/2003, it īpaši sadarbības normu starp dalībvalstu centrālajām iestādēm, vienveidīgai un saskaņotai piemērošanai ik reizi, kad bērna starptautiskās nolaupīšanas situācijā ir iesaistīta trešā valsts un divas dalībvalstis, no kurām viena ir piekritusi šīs trešās valsts pievienošanās faktam šai konvencijai, bet otra tam nav piekritusi.
90. 90.Ņemot vērā visu iepriekš minēto, piekrišanas sniegšana faktam par trešās valsts pievienošanos Hāgas 1980. gada konvencijai ir Savienības ekskluzīvā kompetencē.

Līdz ar to Tiesa (virspalāta) sniedz šādu atzinumu:

Piekrišanas sniegšana faktam par trešās valsts pievienošanos Konvencijai par starptautiskās bērnu nolaupīšanas civiltiesiskajiem aspektiem, kas noslēgta Hāgā 1980. gada 25. oktobrī, ir Eiropas Savienības ekskluzīvā kompetencē.

[Paraksti]